

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дрогобицького державного педагогічного університету

імені Івана Франка
Валентина БОДАК

» *Врешні* 2024 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів докторської дисертації на тему
«Поезія Джона Донна в контексті петрарківського дискурсу англійської
літератури XVI – початку XVII століття: герменевтичні аспекти»
здобувача наукового ступеня доктора філологічних наук
Маркової Мар'яни Василівни
за спеціальністю 10.01.06 – теорія літератури**

Рецензенти у складі: доктора філологічних наук, професора кафедри англійської мови та перекладу Зимомрі Миколи Івановича; доктора філологічних наук, професора кафедри української літератури та теорії літератури Набитовича Ігоря Йосиповича; доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри зарубіжної літератури та полоністики Сабат Галини Петрівни провели попередню експертизу дисертаційної роботи Маркової Мар'яни Василівни «Поезія Джона Донна в контексті петрарківського дискурсу англійської літератури XVI – початку XVII століття: герменевтичні аспекти» на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук за спеціальністю 10.01.06 – теорія літератури. Розглянувши докторську дисертацію та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати здобувача, ухвалили прийняти такий висновок:

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Проблема виникнення, поширення, розвитку та переосмислення поетичної традиції петраркізму у європейських художніх літературах належить до таких історико-літературних тем, які мають потенційно синтетичний (історико-теоретичний) характер, виводячи дослідника на витлумачення важливих теоретичних питань. У світлі ідей відомих західних герменевтів (Г.-Г. Гадамер, Т. С. Еліот, Ф. Лівіс та інші) про двовекторний характер літературної традиції, що виявляється не лише у впливах попередніх поколінь письменників на наступні, але й у зворотних процесах, оприявнюється той факт, що петрарківський дискурс є не лише домінантною для багатьох європейських ренесансних літератур поетичною практикою, але й тим фактором, що повному відкриває творчість самого Ф. Петрарки, насамперед його «Canzoniere», у реверсній перспективі, а також стає зрозумілим, чому явища такого штибу, як ідейно-художній феномен петраркізму, потребують дуже вивіреного і прискіпливого дослідницького підходу і якої шкоди для розуміння світового історико-літературного процесу може завдати їх некоректне або ж викривлене

тлумачення. Власне кажучи, це і сталося з петраркізмом, який у світовій літературознавчій науці дуже довго не виправдано асоціювався лише зі сліпим копіюванням поетичної манери великого італійського гуманіста, бездарним епігонством і лише нещодавно почав розглядатися більш адекватно – як унікальне явище, іманентне світоглядним засадам ренесансної культури. Саме потребою кардинальної переоцінки петраркізму та необхідністю створити обґрунтоване наукове уявлення про нього як продуктивну літературну традицію загалом та її індивідуальне тлумачення у поетичній творчості добре знаного в англomовному світі поета, прозаїка та проповідника Джона Донна (1572 – 1631) зокрема і визначається актуальність пропонованого дослідження для українського літературознавства.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження виконане в межах плану науково-дослідницької роботи кафедри української літератури та теорії літератури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка як складник комплексної наукової теми «Українська література XIX – XXI століть в системі класичних та новітніх методологій інтерпретації». Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка 24 грудня 2015 р. (протокол № 18) й уточнено на засіданні вченої ради Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка 31 серпня 2022 р. (протокол № 10).

3. Наукова новизна і теоретичне значення дисертаційної роботи полягають у тому, що **вперше** для української науки про літературу:

- 1) герменевтично осмислено феномен петраркізму відповідно до сучасних наукових концепцій;
- 2) витлумачено англійський петрарківський дискурс (Т. Ваєтт, Г. Говард, Е. Спенсер, Ф. Сідні, Дж. Донн) як продуктивну літературну традицію;
- 3) окреслено еволюційні етапи англійського петраркізму та увиразнено його національну специфіку;
- 4) проінтерпретовано проблему петраркізму / антипетраркізму Дж. Донна;
- 5) потрактовано петрарківські сенси у поезії Дж. Донна;
- 6) запропоновано цілісну інтерпретацію поетичного доробку Дж. Донна в контексті петрарківської літературної традиції;
- 7) здійснено порівняльне тлумачення петрарківських сенсів у Дж. Донна і Ф. Сідні.

4. Практичне значення дослідження визначається тим, що його результати можуть бути використані при вивченні естетики й поетики петраркізму, історії англійської ренесансної літератури загалом і творчості Дж. Донна зокрема, при складанні підручників і посібників із теорії, історії літератури та літературознавчої компаративістики, програм спецкурсів, а також при написанні курсових, бакалаврських, магістерських і дисертаційних робіт тощо.

5. Особистий внесок здобувача

Дослідження здійснене авторкою самостійно, усі публікації у фахових українських періодичних виданнях та у виданнях іноземних країн, є

одноосібними. Серед публікацій у виданнях, що індексуються в базі даних Scopus, 3 праці одноосібні, 1 – у співавторстві. У спільній публікації [3] авторів належить герменевтичний аналіз наукових праць із досліджуваної проблеми.

6. Апробація матеріалів дисертації

Основні положення, ідеї, результати дослідження були обговорені на наукових семінарах і засіданнях кафедри української літератури та теорії літератури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а також отримали позитивні відгуки на міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, круглих столах і читаннях, серед яких: IX Міжнародні Чичерінські читання «Світова література у літературознавчому дискурсі XXI століття» (15 – 16 жовтня 2015 р., м. Львів); Міжнародна науково-практична конференція «Філологія, література, соціологія та культурознавство. Наука вчора, сьогодні, завтра» (28 лютого 2016 р., м. Варшава); Всеукраїнська наукова конференція із міжнародною участю «Актуальні тенденції сучасного гуманітарного дискурсу» (30 березня 2017 р., м. Дрогобич); V Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми філології» (22 – 23 вересня 2017 р., м. Одеса); X Міжнародні Чичерінські читання «Світова література в літературознавчому дискурсі XXI століття» (12 – 13 жовтня 2017 р., м. Львів); II Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні тенденції сучасного гуманітарного дискурсу – 2018» (16 травня 2018 р., м. Дрогобич); III Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні тенденції сучасного гуманітарного дискурсу – 2019» (16 – 17 травня 2019 р., м. Дрогобич); XI Міжнародні Чичерінські читання «Світова література у літературознавчому дискурсі XXI століття» (3 – 4 жовтня 2019 р., м. Львів); Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 205-й річниці від дня народження Тараса Шевченка, «Українське слово мовами народів світу» (14 – 21 березня 2019 р., м. Дрогобич); Міжнародна наукова конференція «Science, Research, Development» (30 – 31 січня 2021 р., м. Берлін); XII Міжнародні Чичерінські читання «Світова література у літературознавчому дискурсі XXI століття» (28 – 29 жовтня 2021 р., м. Львів); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання науки, освіти і суспільства в сучасних умовах» (21 грудня 2022 р., м. Полтава); Всеукраїнська щорічна франкознавча конференція «Нагуєвицькі читання – 2023» (25 – 29 травня 2023 р., м. Дрогобич); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Рідне слово в етнокультурному вимірі» (19 – 20 жовтня 2023 р., м. Дрогобич); XV Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Наукові пошуки в контексті викликів і конфліктів» (3 листопада 2023 р., м. Ужгород).

7. Перелік публікацій за темою дисертації

Основні положення дослідження відображені в 32-х публікаціях (31 одноосібна, 1 – у співавторстві), 17 із яких – статті у фахових виданнях України категорії «Б»; 4 – статті, що індексуються міжнародною наукометричною базою даних Scopus; 2 – статті у зарубіжних виданнях; 9 – публікації в інших виданнях, зокрема у збірниках матеріалів конференцій.

Наукові праці в періодичних виданнях, що входять до бази даних Scopus

1. Маркова М. «Роковини» Джона Донна як петрарківські тексти. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2023. № 1 (25). С. 34–49. DOI : <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2023-1-25-3>.

2. Маркова М. Петрарківські контексти духовної лірики Джона Донна. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2021. № 1 (21). С. 10–18. DOI : <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2021-1-21-1>.

3. Kryshtanovych S., Ivanytska O., **Markova M.**, Hliudzyk Y., Ivanova A. A Graphical Language-based Approach for Database Modeling in Higher Education Information Systems. *Ingénierie des Systèmes d'Information*. 2023. Vol. 28. No 6. P. 1597–1603. DOI : <https://doi.org/10.18280/isi.280616>.

4. Markova M. An Intimate Dialogue with God in John Donne's «Holy Sonnets» : Petrarchan Context. *Visnyk Universitetu Imeni Alfreda Nobelya. Seriya : Filologichni Nauki*. 2024. Vol. 1. Issue 27. P. 34–52. DOI : <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2024-1-27-3>.

Наукові праці у фахових виданнях України категорії «Б»

5. Маркова М. «Death, Be not Proud» Джона Донна : один сонет – три переклади українською мовою. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. Вип. 64. Т. 1. С. 300–303. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-1-44>.

6. Маркова М. «Епіталама» Едмунда Спенсера vs «Ноктюрн у День св. Люсі» Джона Донна : герменевтичні аспекти. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. Вип. 69. Т. 2. С. 158–162. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-2-26>.

7. Маркова М. Використання петрарківського мовного коду у сонеті Джона Донна «Oh, to Vex Me, Contraries Meet in One...». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2023. Т. 34 (73). № 1. Ч. 2. С. 27–31. DOI : <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.1.2/20>.

8. Маркова М. Военна образність у любовній ліриці петраркізму. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Вип. 58. Т. 2. С. 173–177. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-24>.

9. Маркова М. Едмунд Спенсер як петраркіст. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2021. Т. 32 (71). № 4. Ч. 3. С. 110–114. DOI : <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-3/18>.

10. Маркова М. Елементи петраркізму у віршованих посланнях та епістоляріях Джона Донна. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 23. Т. 2. С. 250–255. DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.2.48>.

11. Маркова М. Осмислення проблеми петраркізму Джона Донна у літературознавчому дискурсі. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2016. № 2 (12). С. 67–73. URL : <https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2016/2/9.pdf>.

12. Маркова М. Петраркізм : проблема визначення та історія вивчення. *Проблеми гуманітарних наук* : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія». 2017. Вип. 40. С. 65–79. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_fl_2017_40_10.
13. Маркова М. Поезія Філіпа Сідні – вершина англійського петраркізму. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 6. Ч. 2. С. 148–152. DOI : <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.2/25>.
14. Маркова М. Поетика петраркізму : ключові риси. *Держава та регіони. Серія : Гуманітарні науки*. 2017. № 3 (50). С. 8–13. URL : http://humanities.stateandregions.zp.ua/archive/3_2017/4.pdf.
15. Маркова М. Розвиток ліричної традиції петраркізму в поезії Джона Донна «Твікенгемський сад». *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 66. Т. 2. С. 146–150. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-21>.
16. Маркова М. Сонет Джона Донна «This is My Play's Last Scene» в українських перекладах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 5. Ч. 2. С. 57–61. DOI : <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/11>.
17. Маркова М. Сонет Франческо Петрарки про лань у рецептивному полі англійської літератури XVI століття. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. Вип. 30. Т. 2. С. 296–301. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/30.212343>.
18. Маркова М. Творчість Джона Донна : традиції і новаторство. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*. 2016. Вип. 24. Ч. I. С. 166–172.
19. Маркова М. Традиції петраркізму у збірці Джона Донна «Пісні і сонети». *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 21. Т. 1. С. 287–292. DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.1.54>.
20. Маркова М. Трансформації петраркізму в поемі Едмунда Спенсера «Епіталамійон». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. Вип. 28. С. 75–77. URL : <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v28/21.pdf>.
21. Маркова М. Філософські основи петраркізму. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Літературознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 46. С. 321–332. URL : <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9194/1/28Markova.pdf>.

Наукові праці у виданнях інших держав

22. Маркова М. Поетична творчість Томаса Вайетта і перші прояви англійського петраркізму. *Zbiór artykułów naukowych Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Filologia, literatura, socjologia i kulturoznawstwo. Nauka wczoraj, dziś, jutro» (28.02.2016)*. Warszawa : Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. S. 13–23. URL : http://xn--e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/txt/scientific_conference_50/zbornik_50_5_Warszawa

28.02.2016.pdf.

23. Маркова М. Феномен петраркізму у світлі теоретичних ідей Дені де Ружмона. *Traditional and innovative approaches to scientific research : theory, methodology, practice : scientific monograph*. Riga : Baltija Publishing, 2022. P. 447–473. DOI : <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-241-8-18>.

Наукові праці апробаційного характеру

24. Маркова М. «Королева фей» Едмунда Спенсера у контексті художнього дискурсу петраркізму. *Monografia pokonferencyjna «Science, research, development. Philology, sociology and culturology»* (Berlin, 30.01.2021 – 31.01.2021). Warszawa : Diamond trading tour, 2021. S. 18–20. URL : http://xn--e1aaifpcds8ay4h.com.ua/files/scientific_conference/109-05@II_2021.pdf.

25. Маркова М. Англійські петраркісти Єлизаветинської доби. *Актуальні питання науки, освіти і суспільства в сучасних умовах* : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 21 грудня 2022 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 24–26. URL : <https://www.economics.in.ua/2022/12/21-2022.html>.

26. Маркова М. Жанрова специфіка поезії Джона Донна «Sonnet. The Token». *Розвиток сучасної освіти і науки : результати, проблеми, перспективи. Том XV : Наукові пошуки в контексті викликів і конфліктів*. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон : Посвіт, 2023. С. 160–162. URL : https://www.researchgate.net/profile/Anzelika-Golub/publication/375672294_Istoricne_kraeznavstvo_ponatta_funkcii_naukove_pigrunta/links/6555f356b1398a779d91e27f/Istoricne-kraeznavstvo-ponatta-funkcii-naukove-pigrunta.pdf#page=160.

27. Маркова М. Зародження англійського петраркізму у творчості Джефрі Чосера. *Світова література в літературознавчому дискурсі XXI ст. XI Міжнародні Чичерінські читання* : Програма ; Матеріали. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. С. 56–57.

28. Маркова М. Історія петраркізму в англійській літературі. *Світова література у літературознавчому дискурсі XXI ст.* : матеріали XII Міжнародних Чичерінських читань (Львів, 28 – 29 жовтня 2021 року). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 134–138.

29. Маркова М. Розвиток петрарківського поетичного дискурсу на англійському національному ґрунті. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми філології»* (м. Одеса, 22 – 23 вересня 2017 р.). Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 33–36. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/fil/17sept2017/17sept2017.pdf>.

Наукові праці, які додатково висвітлюють результати дисертації

30. Маркова М. Джон Донн : ступаючи на terra incognita. *Молодий вчений*. 2017. № 4.3 (44.3). С. 146–150.

31. Маркова М. Петрарківські виміри поезії Генрі Говарда. *Молодий вчений*. 2018. № 3.1 (55.1). С. 109–113.

32. Маркова М. Рецепція петраркізму в елегіях Джона Донна. *Інтернаука*. 2018. № 17 (57). Т. I. С. 69–72. URL : <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/17/4230>.

8. Аналіз дисертаційної роботи Маркової Мар'яни Василівни та опублікованих праць дає змогу зробити висновок, що дисертація є самостійним завершеним дослідженням, у якому вирішена актуальна наукова проблема у галузі теорії літератури, а саме системно та комплексно витлумачено герменевтичні аспекти англійського петраркізму на матеріалі поетичного доробку Дж. Донна. Наукові положення та висновки дисертації не містять положень, висновків і результатів кандидатської дисертації здобувача за темою «Концептуалізація елементів натурфілософії у творчості європейських романтиків». Наукова і практична цінність отриманих висновків та положень, новизна та ефективність рішень дають підставу

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Маркової Мар'яни Василівни на тему «Поезія Джона Донна в контексті петрарківського дискурсу англійської літератури XVI – початку XVII століття: герменевтичні аспекти» за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197, та паспорту спеціальності 10.01.06 – теорія літератури.

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Поезія Джона Донна в контексті петрарківського дискурсу англійської літератури XVI – початку XVII століття: герменевтичні аспекти», подану Марковою Мар'яною Василівною, до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 10.01.06 – теорія літератури на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук.

Рецензенти:

Доктор філологічних наук, професор
кафедри англійської мови та перекладу

Микола ЗИМОМРЯ

Доктор філологічних наук, професор
кафедри української літератури
та теорії літератури

Ігор НАБИТОВИЧ

Доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри зарубіжної літератури
та полоністики

Галина САБАТ

